Effectiviteit van PMTO in de praktijk

Uitkomsten juni 2023 – juni 2024

Sinds 2006 kunnen ouders van kinderen met ernstige gedragsproblemen in de basisschoolleeftijd (4-12 jaar) en in de puberteit (12-15 jaar) PMTO benutten om het probleemgedrag van hun kinderen om te buigen en hen gerichter te sturen en stimuleren. Van iedere behandeling worden bij aanvang en afsluiting gegevens verzameld over de gedragsproblemen van het kind en de door ouders ervaren belasting door de opvoeding en factoren die daarmee samenhangen. In deze factsheet worden de gegevens gebundeld over de periode juni 2023 tot juni 2024. Dit geeft inzicht in de effecten van PMTO in de dagelijkse praktijk.

Effecten van PMTO over de periode juni 2023– juni 2024

Bij aanvang van PMTO wordt vooral het externaliserende gedrag, zoals opstandig, agressief en grensoverschrijdend gedrag van het kind als ernstig problematisch ervaren. Daarnaast ervaren veel informanten de opvoeding en aspecten die daarmee samenhangen (met name te weinig opvoedvaardigheden een moeizame relatie met het kind) als zeer belastend. Moeders zijn ongelukkig met zichzelf en hun levensomstandigheden. Aan het eind van de PMTO-behandeling zijn de externaliserende gedragsproblemen van het kind verminderd en wordt het externaliserende gedrag door moeders en vaders niet meer als problematisch ervaren. Ook de belasting die ouders ervaren rondom de opvoeding is verminderd. Beide ouders voelen zich competenter in de opvoeding. Moeders en vaders ervaren na afloop van de PMTO-behandeling een betere relatie met hun kind en moeders zijn gelukkiger met zichzelf en hun levensomstandigheden.

PMTO in Nederland

Op veel plekken in Nederland is PMTO beschikbaar. In 2024 bieden zes instellingen in de jeugdzorg en jeugd-GGZ PMTO aan. Sinds 2006 hebben ruim **3000** gezinnen van dit aanbod gebruik gemaakt.

Het Kenniscentrum PMTO Nederland heeft van instellingen gegevens ontvangen over de behandelingen die in de periode juni 2023 tot juni 2024 zijn uitgevoerd.

Levvel

Jeugdhulp Friesland

Pactum

De Rading

Yorneo

Elker

Effecten van PMTO: de meetinstrumenten

Om de effecten van PMTO te meten vullen ouders twee vragenlijsten in. De ernst van de gedragsproblemen van het kind wordt gemeten met de CBCL (Child Behavior CheckList). De belasting die ouders ervaren in de opvoeding en factoren die daarmee samenhangen worden gemeten met de OBVL (OpvoedingBelasting VragenLijst). Ouders vullen de vragenlijsten op twee momenten in: bij aanvang van de behandeling en bij afsluiting van de behandeling.

PMTO in 2024

In de periode juni 2023 tot juni 2024 zijn er voor 184 trajecten zowel een voor- als nameting beschikbaar voor de CBCL. Dat zijn er 40 meer dan vorig jaar. Ook het aantal OBVL-trajecten is gestegen in de periode juni 2023 tot juni 2024 tot 183 (57 meer dan vorig jaar). Het Kenniscentrum PMTO en de uitvoerende instellingen zetten zich voor de periode 2024-2025 in voor het voortzetten van de evaluatietraditie en het verder verhogen van het aantal trajectmetingen.

Gedragsproblemen bij aanvang, de CBCL

Over de periode juni 2023 – juni 2024 is door 184 informanten de CBCL bij aanvang en bij afsluiting van de behandeling ingevuld (101 moeders, 67 vaders, 11 pleegmoeder en 5 pleegvaders).

Gemiddeld genomen blijkt uit de CBCL dat moeders, vaders en pleegvaders (zeer) problematische externaliserende gedragsproblemen bij het kind ervaren. Het gaat dan om opstandig, agressief en grensoverschrijdend gedrag. Moeders, pleegmoeders en pleegvaders ervaren daarnaast het gedrag van het kind over het algemeen als ernstig problematisch. Zij zien naast de externaliserende gedragsproblemen, ook sociale problemen, denkproblemen en aandachtsproblemen.

Van 216 moeders, 154 vaders, 23 pleegmoeders en 15 pleegvaders is in ieder geval een startmeting beschikbaar. Als we kijken naar hoeveel procent van hen het gedrag als zeer problematisch ervaren, dan zien we dat 77% van de moeders, 70% van de vaders, 70% van de pleegmoeders en 73% van de pleegvaders het externaliserende gedrag als (zeer) problematisch ervaren.

Daarnaast ervaren 59% van de moeders, 47% van de vaders, 52% van de pleegmoeders en 73% van de pleegvaders het internaliserende gedrag als (zeer) problematisch. 74% van de moeders, 65% van de vaders, 65% van de pleegmoeders en 93% van de pleegvaders zijn van mening dat het gedrag van het kind in het algemeen (zeer) problematisch is. Hierbij is het van belang om te noemen dat de groep pleegvaders een klein aantal informanten betreft.

Samengevat wijzen deze getallen erop dat veel informanten problemen ervaren met het gedrag van het kind en dan met name externaliserend gedrag.

Gedragsverandering

In onderstaande grafiek wordt de gemiddelde score op drie schalen van de CBCL weergegeven. De grenswaarde is 83. Vanaf deze score wordt de mate van probleemgedrag als kritisch of klinisch gezien. Dat wil zeggen dat het gedrag als bovengemiddeld problematisch of zelfs zeer problematisch wordt ervaren.

Alleen van moeders (N=101) en vaders (N=67) zijn voldoende vragenlijsten beschikbaar om betrouwbare uitspraken te doen over ervaren gedragsverandering. Daarom worden alleen deze informanten meegenomen in de analyse van de behandeleffecten.

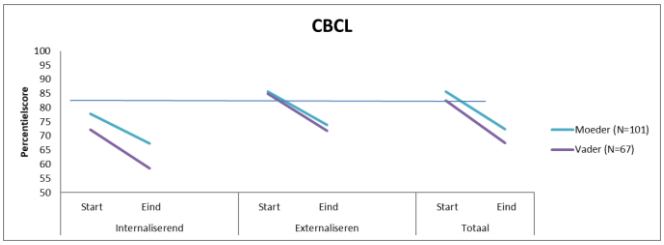

Moeders en vaders ervaren een afname van het externaliserende, internaliserende en het totale probleemgedrag van het kind. Moeders en vaders ervaren een middelgroot positief effect op het externaliserende probleemgedrag, maar ook op het gedrag van het kind in het algemeen. De daling in internaliserend probleemgedrag wordt door moeders en vaders als klein ervaren. Hierbij moet worden opgemerkt dat moeders en vaders bij start gemiddeld gezien geen internaliserende problemen op kritisch of klinisch niveau aangeven.

	Effectgrootte per informant	
Type probleemgedrag	Moeder	Vader
Externaliserend	.51	.59
Internaliserend	.42	.50
Totaal	.60	.63

Roze = groot effect, blauw=middelgroot effect, grijs=klein effect

Kortom, moeders en vaders ervaren door de PMTO-behandeling een verbetering in het externaliserende, internaliserende en totale gedrag van hun kind.

Ervaren opvoedingsbelasting bij aanvang, de OBVL

Over de periode juni 2023 – juni 2024 is van 183 informanten de OBVL bij aanvang en afsluiting beschikbaar (102 moeders, 67 vaders, 9 pleegmoeders en 5 pleegvaders).

Gemiddeld genomen ervaren moeders, vaders en pleegvaders de opvoeding en aspecten die daarmee samenhangen als heel belastend. Daarnaast geven deze informanten aan over te weinig vaardigheden beschikken om het kind op te voeden. Moeders en pleegvaders ervaren daarnaast gemiddeld gezien de relatie met het kind als belastend en problematisch. Alleen moeders ervaren gemiddeld genomen depressieve stemmingen en gezondheidsklachten bij de start van PMTO. Enkel pleegmoeders voelen zich beperkt door hun rol als opvoeder. Belangrijk om hierbij te benoemen is dat de groep pleegmoeders een klein aantal informanten betreft.

Onderstaande tabel laat zien hoeveel informanten, waarvan in ieder geval een startmeting beschikbaar was, de opvoeding en aspecten die daarmee samenhangen als zeer problematisch ervaren (roze > 50% en grijs <50% van de informanten ervaart het aspect als (zeer) problematisch).

	Moeder (N=214)	Vader (N=153)	Pleegmoeder (N=21)	Pleegvader (N=17)
Opvoedingscompetentie	86%	80%	71%	82%
Opvoeder-Kind Relatie	72%	62%	67%	82%
Depressieve stemmingen	70%	64%	45%	47%
Rolbeperking	42%	26%	52%	35%
Gezondheidsklachten	62%	43%	48%	41%
Totale OBVL-score	79%	66%	76%	71%

In bovenstaande tabel is te zien dat eerder genoemde aspecten van de opvoeding door veel informanten als problematisch wordt ervaren. Daarnaast is een groot deel van de moeders en vaders ongelukkig met zichzelf en hun levensomstandigheden.

Met de verzamelde data van deze groep ouders en kinderen is natuurlijk nog veel meer te onderzoeken. Heeft u een vraag? Mail dan naar e.tacq@piresearch.nl

Verandering in ervaren opvoedingsbelasting

In onderstaande grafiek wordt de gemiddelde score weergegeven op die schalen van de OBVL waarop bij aanvang problemen werden ervaren (zowel gemiddeld genomen als wanneer meer dan de helft van de informanten dit als probleem ervoer). De grenswaarde is 83, vanaf deze score wordt de score als kritisch of klinisch gezien. Dat wil zeggen dat de ervaren belasting bovengemiddeld problematisch tot zeer problematisch is.

Alleen van moeders (N=102) en vaders (N=67) zijn voldoende vragenlijsten beschikbaar om betrouwbare uitspraken te doen. Daarom worden alleen deze informanten meegenomen in de analyse van de behandeleffecten.

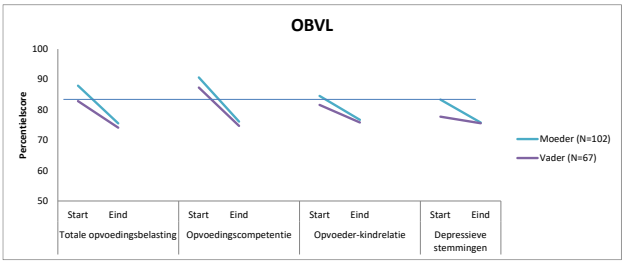

Bij afsluiting van de behandeling ervaren moeders en vaders de opvoeding en aspecten die daarmee samenhangen minder als een belasting (middelgroot tot klein effect). Vaders en moeders voelen zich daarnaast competenter in de opvoeding (middelgroot effect). Ook ervaren moeders en vaders een betere relatie met hun kind (klein effect) en ervaren zij minder gezondheidsklachten (middelgroot tot klein effect). Moeders voelen ze zich bij afsluiting van de behandeling gelukkiger met zichzelf en hun levensomstandigheden (klein effect).

Voor alle significante bevindingen wordt de effectgrootte in onderstaande tabel weergegeven.

	Effectgrootte per informant	
Aspect van de opvoeding	Moeder	Vader
Opvoedingscompetentie	0,69	0,52
Opvoeder-Kind Relatie	0,37	0,25
Depressieve stemmingen	0,35	ns
Gezondheidsklacten	0,62	0,34
Totale OBVL-score	0,55	0,35

*blauw = middelgroot effect, grijs = klein effect, ns= niet significant

Overkoepelende conclusie

Over het geheel genomen heeft PMTO dus niet alleen een positief effect op het gedrag van het kind, maar eveneens op de mate waarin ouders de opvoeding en aspecten die daarmee samenhangen als een belasting ervaren.